

Tarja Pyykkö

Mansikkaisesta mesikesästä aikuiseen arkeen

Mansikkaisesta mesikesästä aikuiseen arkeen

Tarja Pyykkö

**Mansikkaisesta mesikesästä
aikuiseen arkeen**

© 2012 Tarja Pyykkö

Päälllys ja taitto: BoD – Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-286-012-5

Sisällysluettelo

Muistikuvia, lähtökohtia	7
Miten äidistäni oli tullut sellainen kuin hän oli?	14
Miten isästäni oli tullut sellainen kuin hän oli?	23
Nurmes – ennen kouluikää	41
Rumo ja ensimmäinen luokka koulua	43
Kasvun vuosia Nurmeksessa	50
Vanhempien varoitukset osuivat oikeaan, pääsin Mätäsvaaraan miettimään	79
Mikon matkaa	84
Jatko Joensuussa	88
Aika aikuistua	99
Muistojen saaret ja vedet – lapsuuden ja oman perheen kokemuksia	117
Paalasmaan satusaari	120
Luopumisen opettelua ja uuden elämän ihmettä	124
Lähtöjä, paluita ja uuden oppimista	130
Ensitapaamisista jäähyväisiin, ei mitään siltä väliltä	139
Pakomatalla oppimassa	143
64 vuotta myöhemmin	147
Kirjoittaminen – umpikujien aukaisija?	167
Koettu kulkee mukana, elämän matka jatkuu	172
Viittaukset	189

Muistikuvia, lähtökohtia

On elokuu, ja vuosi on 1959. Auringonottoa silmät kiinni veden lipatellessa paatin kylkiin. Kolin rinteet kaukana silhuetissa kertomassa jostain varmasta, vahvasta ja paikallaan pysyvästä. Paha olo, raskas mieli, pelko ja turvattomuus olivat nyt kirkkaan kesähetken poissa, vaanivat omaa ainaista paikkaansa, tilaansa ja mahdollisuuttaan rusementaa ja masentaa. Valo siivilöityy auringon leikkiessä laineilla. Vanhan roosan väri, jadevihreä, vahva turkoosi, tumma sini. Tämähkö totta vai mustaakin mustempi synkkä olo?

Muistikuva pyykkipäivistä muistuttaa Pyn perheen oman kodin kesäkuvasta: pojat, ne kaksoiset, ei kuopus kuvassa vielä, pahanteossa jatkuvassa villissä majan rakennuksessa, katoamassa kovasta kontrollista.

– Pojat, muistakaa mennä isän avuksi. Aina vain tiellä, yhtä samaa tuskaa teidän kanssanne.

Pappi oli kyllä nimetkin molemmille antanut kasteessa. Äiti kuittasi vaivan puhumalla pojista. Maanantaisin pidettiin pyykkipäivä.

– Tytöt, kun saan lakanat ja pyyhkeet muuripadasta, on pyykkikori kaverinne ja kotirannan vesi ystävänne.

Äiti ei kestänyt ajatusta toimettomista ihmisistä lähellään. Sietämättömintä hänestä oli, jos kasvava lapsi ei keksinyt mitään tekemistä. Hän kyllä keksi!

Korillinen pyykkiä matkaamassa alas kotirinteen rantaan huuhtoutumaan ja taas ylös kuivautumaan. Tulorinteessä sisko aloitti aina hihityksen, se tarttui, ja elämä oli hetken hervotoman hauskaa ja hassun huoletonta.

Jossain vaani kontrolli, ei-saa-olla-laiska, mitähän naapurit sanovat, sinusta voisi tulla pianonsoiton opettaja, älä luule, että olet jotain, erinomainen, kunnollinen äidin tyttö, et yllä siskosi tasolle, mene häiritsemästä minua, jos et nuku joudut hoitoon, ei äiti hylkää pikkutyttöänsä... Äiti oli Jantensa lukenut.

Synnyin liian pian esikoisen jälkeen. Juuri sodasta tullut, siellä nuoren elämänsä viisi vuotta eturintamalla viettänyt isäni, itse esikoinen, säikähti. Hän pelkäsi köyhyyttä. Estääkseen uuden tulokkaan syntymisen hän yritti syöttää vaimolleen rotanmyrkkyä. Eikö äiti ottanut tarjousta vastaan vai eikö myrkky tehonnut, koska synnyin?

Opin laulamaan ennen puhumista. Yksivuotiaan alastoman pikkutytön heleä ääni ja performanssi tuvan oven varjoihin kertoivat heinä-heinä sirkasta ja sai enot ilahtumaan vastustamattomasta näystä. Y-kirjain ei luontunut sitten, kun puhetta-kin tuli mukaan. Mahtipontista uhoa löytyi kyllä!

– Nut mina olen Tarra Puu, mutta kun kasvan isoksi, olen TARRA PUU. Ilman totista yrittämistä ääni olisi jäänyt kuulematta. Toisin kuitenkin kävi, ja tyttö sai tuta, mitä on olla Pyy.

Minuun jäi muistijälki rotanmyrkystä. Tein kilttinä olemisesta ja saatanallisesta raivosta taiteen. Halusin vallata oman tieni, olla olemassa ja näyttää sen toisille.

Kesäyön pimeydessä löytyi karkutie paloportaita pitkin mansikkamaalle. Sillä tiellä olen edelleen.

Pikkutyttönä Pajukoskella ja Porokylässä

Keittiön laualattioilla leikki pakkassunnuntain kirkas aurinko. Pakkanen kiristi poskipäitä, vangitsi ulos uskaltajan pistelevästi, salpasi hengitystä, pelotti paikallaan olijaa ja pisti liikkeelle. Talossa tapahtui. Tuleva tyttö teki työtä, puski alkumatkaa elämäänsä. Äiti huusi, isä kirosi. Äidillä oli tuskan puis-tatuksia, isää ketutti enemmän kuin sodan pitkinä poteropäivinä. – Olisi ollut edes poika, kirosi, kun tulokkaan näki.

Syliin ei ottanut, ei koskaan. Neuroottinen äiti hätääntyi ja ahmaisi tytön paksuun syliinsä, jos sille tuulelle sattui. Toisella tuulella löi, hakkasi, haukkui ja hylkäsi. Kun hän säikähti omaa reagointiansa, hän oli nielaista kovaäänisen, sinisilmäisen, koko meininkää ihmettelevän uuden pikkuisen, jolla oli ääni kuin pojalla. Työ oli vasta alkanut, taiston tuoksinan alkumetrit oli koettu. Kaikkea kivaa ja kivuliasta oli luvassa. Kilpailu oli käyty ennen kuin tyttö ehti edes radalle.

Isä hankkiutui tuttujen kannustamana kouluttautumaan rakennusteknikoksi lähikaupunkiin. Äiti otti pestin kauppa-apulaisena ja asui vuokralaisena pikkutyttöjensä kanssa. Isompi joutui olemaan mukana puodissa, pienempi sai viihtyä yksikseen pinnasängyssään, eritteissään ja kauhuissaan. Tyttö, jolle puhtaus, kauneus ja raikkaat tuoksut tulivat perustärkeiksi tulevalla matkallaan.

Kovaäänisyys ja komentelevuus tytössä kertoivat uhmasta, vahvasta halusta olla olemassa kuin myös isän toiveen edes jonkinlaisesta toteutumisesta; miehet toimivat noin. Tytön syntymäpaikka oli Pajukoski, kolme taloa käsittävä pikku kylätaajama itäisessä Pohjois-Karjalassa. Tyttö kertoi myöhemmin syntyneensä saunassa saaviin päähän edellä. Tosiasiassa tilanne oli kuvattua kaameampi.

Teippi, voimakastahtoinen isosiskoni, oli puolensa pitävä. Äiti oli hänen kanssaan jatkuvasti kahnauksessa ja joutui turvautumaan selkäsaunaan, huutamiseen, kovaan komentamiseen ja perunakellarieristämiseen. Perhe asui vanhassa omakotitalossa, jonka lattialta pääsi luukun kautta perunakellariin. Teippi pääsi tutustumaan paikkaan, ja tajusin, miten minun täytyy toimia välttyäkseni enemmiltä kauheuksilta. Seisoin ovenpielessä ja seurasin, kun äiti hakkasi siskoa ja päätin samalla, että minulle et noin tee, et koskaan. Opin miellyttämään, mielistelemään ja kerjäämään hyväksyntää lähes hinnalla millä hyvänsä.

– Hei, täällä on silmänukkeja, totesi neljävuotias isosikoni.

– Ota sinä tuo vaaleahiuksinen, minä otan tummatukkaisen, touhusi Teippi.

Hän oli jakamassa kaksosvelivauvoja meille leikkinukeiksi. Äidin kaikki aika meni pienten hoitamiseen, jolloin me siskoni kanssa päätimme lähteä kotoa pois. Olimme viettäneet mummolassa junamatkan päässä jouluja, joten se saisi kelvata nyt meille. Kävelimme käsi kädessä kotikujaa pitkin rautatieasemalle, jossa tuttava aikuinen pysäytti jatkomatkan ja palautti meidät kotitaloon. Karkaaminen oli molempien haaveena jo silloin. Tosin nyt matka tyssäsi alkuunsa, myöhemmin pääsimme pidemmälle.

Koti sijaitsi kauppalan mökkikylän laidalla vanhassa katekattoisessa puutalossa hautausmaan vierellä. Ikkunat olivat alhaalla, lähes katutasossa. Keittiön lisäksi oli kaksi makuuhuonetta. Ja perunakellari. Kun isä oli valmistunut rakennusteknikoksi ja saanut töitä Nurmeksen kauppalasta ja kaksosveljetkin jo syntyneet, muutimme vuokratalon päädystä Porokylän laitamilta Porokylään, joka oli Nurmeksen kauppalan toinen keskustaajama ja nimensä saanut vuoden 1891 tulipalosta, jolloin koko kylä paloi poroksi.

Minua on lapsesta asti askarruttanut se miten minusta tuli minunlaiseni. Opiskeluissani ja työssäni olen hakenut aiheeseen vastausta yleisellä tasolla. Lopulta omaa itseä koskeva osuus vaati päästä paperille, kirjoitetuksi.

Yrittäjäisä kuvasi perhettä 1950-luvulla selviytyttyään sodasta, äiti hoiti kotia oltuaan lottana samassa sodassa. Sodat oli sodittu, oli aika rakentaa. Isän ottamassa kuvassa hymyilevät lettipäätytöt ja kaksospojat katsovat totisina toisiaan. Pikkuveli puuttuu vielä kuvasta. Komeat puitteet osoittautuvat lavasteiksi, kun tosi ja arki alkaa.

ISBN: 978-952-286-012-5

www.bod.fi